

Bestuur van het Zeewezen
Dienst voor de Zeevisscherij.
Afdeling : Zeevisscherijonderzoek.
Oostende.

CAUSERIE door Ch. GILIS, Laboratoriumleider voor het Zeevisscherijonderzoek, nopens de reglementeering van het Visscherijbedrijf.

Zooals het werd aangekondigd zal er gehandeld worden over een zeer actueel en gewichtig onderwerp, namelijk de reglementeering van het Visscherijbedrijf of nog beter de bescherming der vischgronden.-

Het is een verheugend feit te kunnen vaststellen dat reeders en visschers van langs om meer de noodzakelijkheid dezer bescherming beginnen in te zien en ook akkoord gaan om de uitbating van de schatten der zee aan zekere beperking te onderwerpen. Echter, over de methoden, die zullen dienen aangewend, zijn ze het nog niet eens; omdat in zulk geval het eigenbelang op het voorplan treedt.

x

x x

I. VERNIELENDE WERKING VAN DEN VISSCHER, OP DE VISCHVOORRADEN.-

A. Diepzeevisscher.

De kustvisscher beweert dat de diepzeevisscherij meer dan de kustvisscherij verdelgend is, terwijl de diepzeevisscher van oordeel is dat de kustvisscherij het meest jongen visch vernietigt en oorzaak is dat de diepzee vischgronden niet bijtijds door jonge generaties worden aangevuld.

Nu, beiden hebben gelijk, zoodat zowel de kust- als de diepzeegronden dienen beschermd tegen de vernielende werking van den visscher. Het is hetgeen we trouwens verder duidelijk zullen aantonen.

WELKE VISCHGRONDEN VERDIENEN HET MEEST ONZE AANDACHT ?

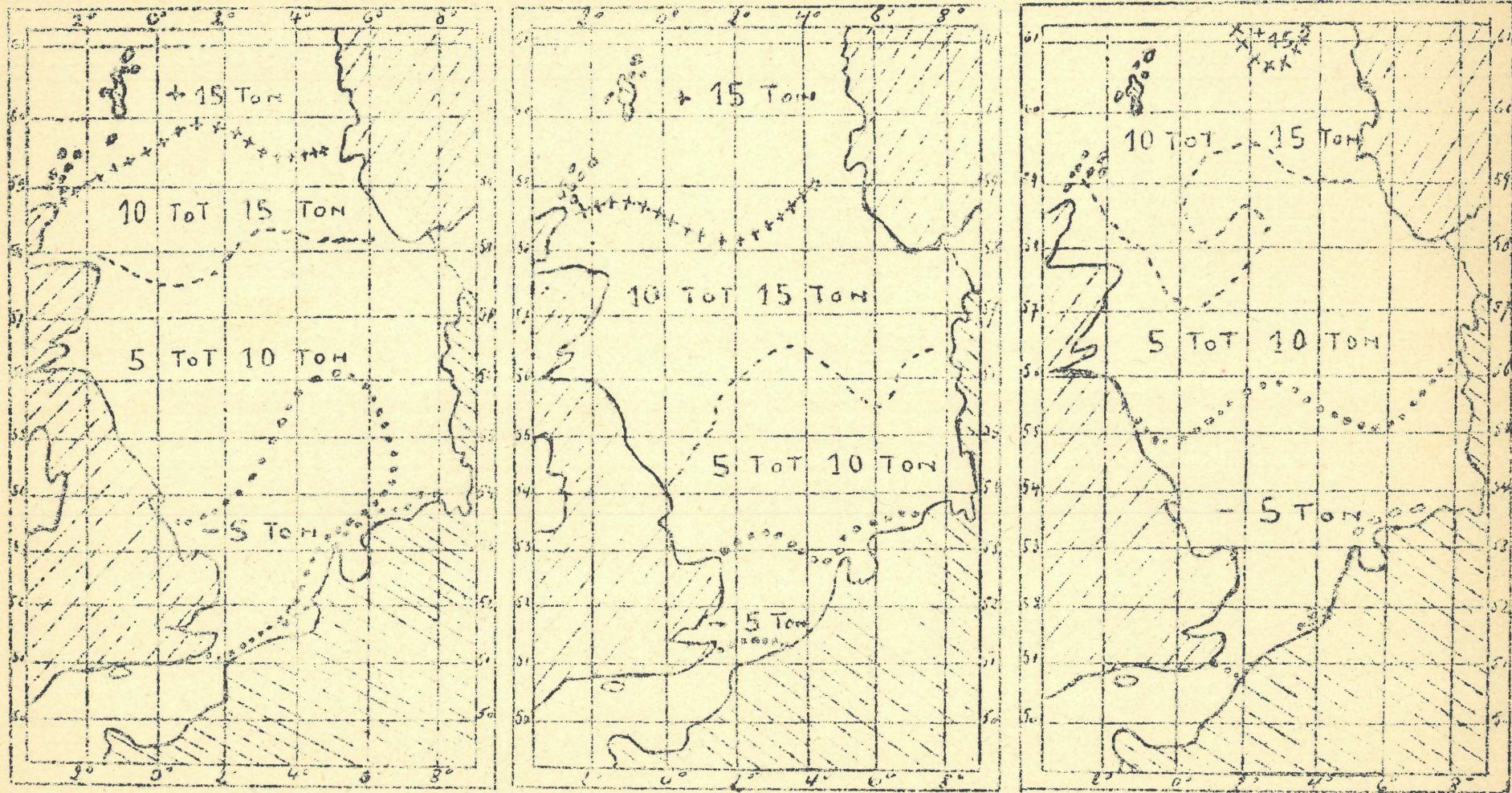
Voor de aan de Noordzee palende landen en dus ook voor België, vormt de Noordzee ongetwijfeld de belangrijkste vischplaats. Daar deze een bijna ingesloten zee is en omringd van landen die machtige visschersvloeden hebben, zijn hare vischgronden het drukst bevischt en ook het meest bedreigd met uitputting.

Een sprekend voorbeeld vinden we daarvan bij de herneming van het visscherijbedrijf na den eersten Wereldoorlog. De visscherij bleef toen, net als onder den huidige oorlog, meer dan vier jaar onderbroken, met het gevolg dat de vischstapels zich op een verbasende wijze vermenigvuldigden en men bij de herneming der visscherij, tot dicht bij de kusten in een rekordtijd wonderbare vangsten boekte.

De Noordzeevisscher kende dan ook een gulden tijd, maar deze was echter van korten duur. Aangemoedigd door de rijke besommingen die de vangsten opleverden, werd de Noordzee door kleine en groote vaartuigen onverpoosd doorploegd. De weerslag van deze onredelijke handelwijze liet niet op zich wachten en in 1921, dus nauwelijks twee jaar na de hervatting der visscherij, begonnen de vangsten reeds merkkelijk af te nemen, terwijl

Bierb.

VANGST VAN BODEMVISSCHEN IN DE NOORDZEE
 VOOR DEN OORLOG ONMID. NA DEN OORLOG NA 4 JAAR HERNEMING

JAAR: 1913

1920

1923

FIG. 1 VANGST IN 100 UUR DOOR STOOMTRAWLER, N. T. EDSER.

het in 1923, dus na vier jaar herneming, met de vischvoorraden van de Noordzee reeds slechter gesteld was dan voor den oorlog. De visscher was dus nogmaals het slachtoffer geworden van zijn roofzucht.

Men had kunnen verwachten dat hij, na deze nieuwe teleurstelling te hebben opgelopen, in het vervolg met wat meer omzichtigheid zou te werk gaan. Niets daarvan, de vermindering der vangsten werd met een intensiever exploitatie beantwoord: moderniseering der vaartuigen, geweldige uitbreiding der mechanische stuwkracht, het aanpassen van allerlei middelen om de vangcapaciteit van de vischtuigen, hoe moorddadig ze ook mochten wezen, te verhoogen. Zoo handelende, werd natuurlijk den toestand van den Noordzeevisscher, in plaats van te verbeteren, van langs om meer slechter.

De vernielende werking van den Noordzeevisscher voor en na den eersten Wereldoorlog, zullen we door middel van enkele figuren nog verduidelijken.

Op Fig.1, vinden we drie schetsen van de Noordzee waarop den stand der bodemvisschen voor de jaren 1913, 1919 en 1922 wordt aangeduid.

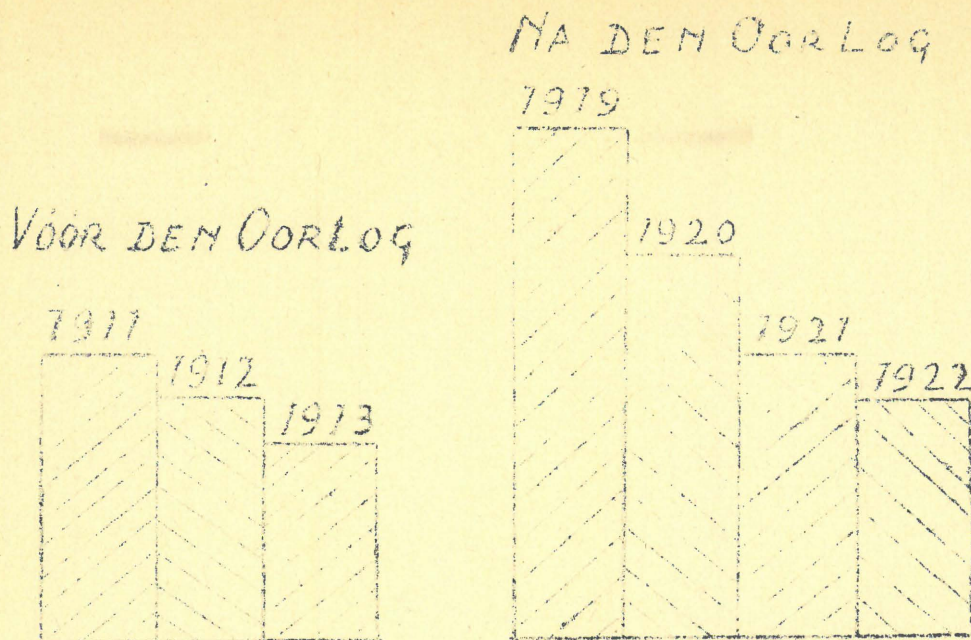
Ieder schets is naargelang den vischstand in vier verschillende vangzonen ingedeeld:

- a. een zone waarin de gemiddelde vangst van een trawler bij 100u. visschen minder dan 5 T. bodemvisschen bereikt.
- b. een zone waarin dit gemiddelde op 5 tot 10 T. wordt gebracht
- c. een derde zone van 10 tot 15 T.
- d. een vierde zone van meer dan 15 T.

Vergelijken we nu de ligging van de zone min 5 T. op de drie schetsen, dan stellen we vast dat deze in 1913, zich van het Nauw van Calais tot den 56° Noorderbreedte strekt. In 1919, dus onmiddellijk na den oorlog, wordt deze zone tot op den 53° N.B. teruggebracht, terwijl ze in 1922, dus na vier jaar intensieve bevissing, zich terug uitbreidt tot den 56° N.B.

De rijkere vangzones waren dan ook in 1919 naar het Zuiden verschoven met het gevolg dat de rijkste vangzone van + 15 T. nu insgelijks een aanzienlijke oppervlakte in de Noordzee besloeg. In 1922, was deze rijke vangzone wederom letterlijk buiten deze zee verdrongen, terwijl deze van 10 tot 15 T. en 5 tot 10 T. zich ook Noordwaarts hadden teruggetrokken, zoodat het, na vier jaar herneming van de visscherij, met de vischstapels reeds slechter dan vóór den oorlog gesteld was.

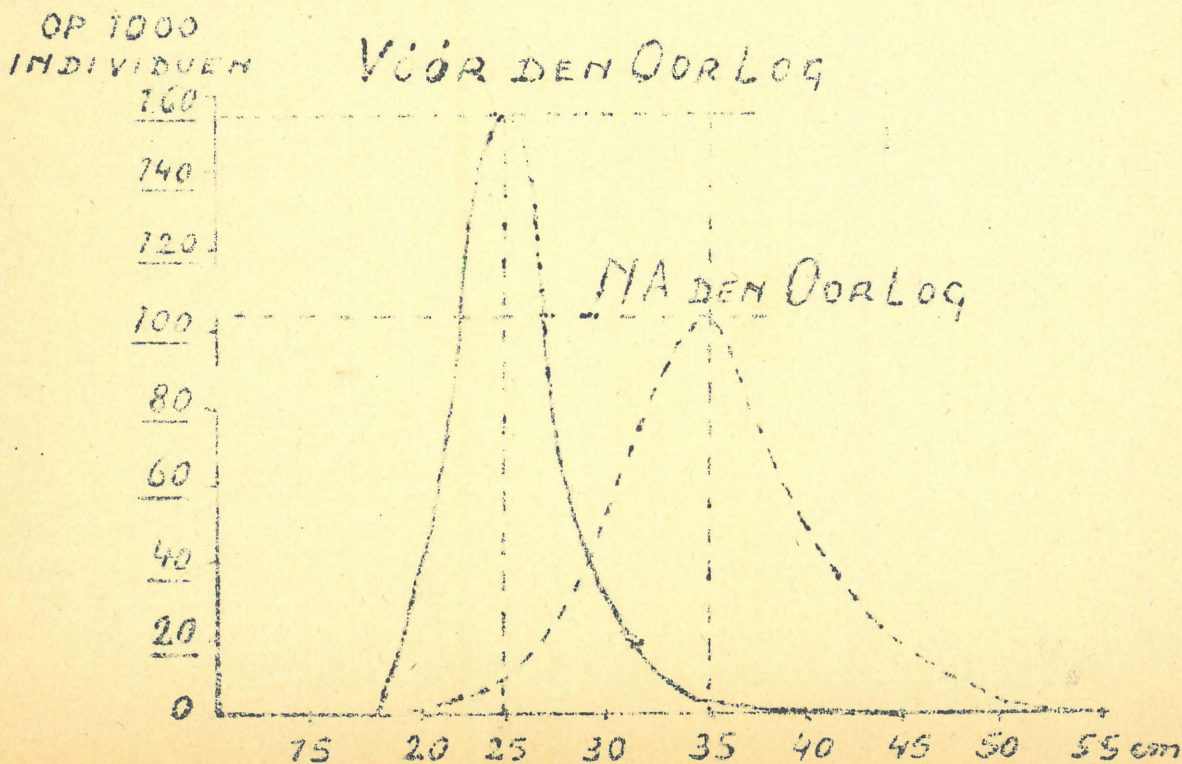
Fig. 2. STAND VAN DEN SCHOLSTAPEL VOOR EN NA DEN EERSTEN WERELDOORLOG.

Op deze figuur komen twee zuilvormige diagrammen voor : in het eerste diagram gaat het over den scholstand vóór den oorlog, in het tweede diagram over dezen na den oorlog.

Het eerste diagram duidt klaar aan dat de scholvangst gedurende de jaren 1911, 1912 en 1913, geleidelijk verminderde wat beteekent dat de stapel van deze belangrijke vischsoort met uitputting wordt bedreigd. Het tweede diagram maakt het duidelijk dat de scholstapel, na de gedwongen onderbreking, van de visscherij, gedurende de oorlogsjaren, zich op een verbazende wijze heeft vermeerterd, maar dat hij nog sneller dan voordien, door de intensieve exploitatie, zijn vernietiging tegemoet loopt, vernits de scholstand in 1922, dus na vier jaar, reeds op hetzelfde peil van 1911 werd teruggebracht.

Fig. 3. SAMENSTELLING TEN OPZICHTE VAN DE INGESTELDEN VAN DE SCHOLVANGSTEN.

Door middel van fig.3, wordt het duidelijk gemaakt dat de schol, bij langdurige onderbreking van de visscherij, niet enkel gelegenheid krijgt om zich te vermenigvuldigen, maartevens om te groeien. Inderdaad, voor 1914, waren de scholvangsten, in de Zuidelijke Noordzee, omerwegend samengesteld uit kleine individuen, die 18 tot 40 cm. maten, met een meerderheid van de 25 cm. lengte (zie curve met doorlopende lijn). In 1919 echter maten de schollen 20 tot 55 cm. met een meerderheid van de 35 cm. lengte (zie curve met onderbroken lijn). Het hoeft nauwelijks gezegd dat na enkele jaren herneming van de visscherij de kleinste schollen terug de meerderheid vormden van de vangsten.

B. Kustvisscher.

Totnogtoe hadden we het slechts over de vernielende werking van den diepzeevisscher. Deze van den kustvisscher en in het bijzonder van den garnalkorder, doet zich even schadelijk voor bij de bevoorrading der diepzeevischgronden. Het is immers bekend dat de vischlarven door de stroomen kustwaarts gevoerd worden, waar ze van het larvenstadium tot het bodemleven overgaan. Tot op éénjarigen ouderdom, vertoeven deze jonge visschen overwegend op bodems die van 1 tot 5 m. onder het zee-niveau liggen. Vanaf hun tweejarigen leeftijd, verlaten ze deze ondiepe bodems en trekken ze geleidelijk naar de diepzee, waar ze den vischstapel gaan aanvullen. De garnalkor, die langsheen de Oostkusten van de Noordzee het meest gebruikte vischtuig uitmaakt, is gebreed met zeer kleine mazen, zoodat nu de kleinste visschen, zelfs vischlarven, weinig kans hebben om door haar mazen te ontsnappen. Het wekt dan ook geen verwondering dat de garnalkorder een groote verdelger is van ondermaatsche visch, met het gevolg dat hij de aanvulling van de diepzee vischstapels ten zeerste belemmert.

Omtrent de vernielende werking van den garnalvisscher, op onze kust, verschoen in 1932, een grondige studie, opgesteld door Prof. GILSON, en waarin de jaarlijkse verdelging aan ondermaatsche visch, op onze kust, op meer dan honderd millioen individuen geraamd wordt.

Wij komen dan ook tot de gevolgtrekking dat de huidige vangmethoden bij diepzee- en kustvisscherij aangewend, een verdelgende werking met zich sleepen op den stand der vischscharen en dat dus beide visscherijen dienen gereguleerd.

x

x x

II. REDMIDDELEN OM DE VISCHSTAPELS IN STAND TE HOUDEN.-

Men stelt zich de vraag welke maatregelen dienen getroffen om de vernielende werking van den visscher, indien niet totaal uit te schakelen, dan toch op haar minimum te brengen ?

Wil men de vernieling der vischstapels voorkomen, dan moet men deze niet enkel redelijk uitbaten, maar er zorg voor dragen dat de weggevangen visch, bijtijds door jongere generaties wordt aangevuld. Dit doel kan slechts bereikt worden, wanneer men den jongen visch tijd geeft, om te groeien en zich te vermenigvuldigen, zoodat in de eerste plaats de bescherming van den jongen visch dient beoogd.

Te dien einde had de Belgische Regeering het sinds 1892, nuttig geoordeeld den aanvoer van zeven vischsoorten aan een minimummaat te onderwerpen : tong, schol, en schar : 18 cm. tarbot, griet, heilbot en rog : 25 cm. Jammer werd dit voorbeeld niet gevolgd door de andere aan de Noordzee palende landen.

In 1929, werd deze maatregel dan ook voor vier vischsoorten ingetrokken en was nog slechts de aanvoer van tong (15 cm.) tarbot en griet (25 cm.) aan een minimummaat onderworpen.

Zoolang er inzake zeevisscherij geen bindende internationale overeenkomst tot stand komt, kan er aan de vernielende werking van den visscher slechts in geringe mate verholpen worden.

Dit inziende, werd er steeds naar gestreefd alle landen die bij de uitbating van de Noordzee betrokken zijn, tot een beperking der visscherij te bewegen. Zoo kwam in Maart 1937, te Londen, op initiatief van den Bestendigen Internationalen Raad voor het Onderzoek der Zee, een overeenkomst tot stand, waarbij alle belangstellende naties, Frankrijk uitgezonderd, akkoord gingen om de visscherij te reglementeeren.

Door deze overeenkomst wordt hoofdzakelijk de bescherming van den jongen visch beoogd, door :

1. Het vergrooten van de mazen der sleepnetten.

a; In de wateren ten Noorden van 60° Noorderbreedte en tevens Oostelijk van den Meridiaan van Greenwich zal de minimum maaswijdte der netten, zoodanig zijn, dat een plat meetinstrument (spaan) van 105 mm. breedte en 2 mm. dikte, gemakkelijk door de in de lengte diagonaal gestrekte maas, kan worden gestoken, wanneer het net nat is. (Deze eerste beschikking is toepasselijk op de visscherijen van het Beneneiland dat benoorden den 66° N.B. en beoosten van den Meridiaan van Greenwich gelegen is).

b. Bezuiden den 66° N.B. en benoorden den Aequator en tevens tusschen den 80° W.L. en 80° O.L., zal de minimummaaswijdte der netten zoodanig zijn, dat een plat meetinstrument (spaan) van 70 mm. breedte en 2 mm. dikte gemakkelijk door de in de lengte diagonaal gestrekte maas kan worden gestoken, wanneer het net nat is.

Ofschoon de Middellandsche Zee, de Oostzee en de Belten, binnen de bovenaangehaalde grenzen liggen is deze beschikking niet van toepassing op de visscherijen die er worden uitgeoefend.

Zij is het evenmin op de visscherijen van makreel, haringsoorten, pieterman, garnaal, steenkrab, Noorsche kreeft, weekdieren, waarbij netten met fijne mazen toegelaten blijven.

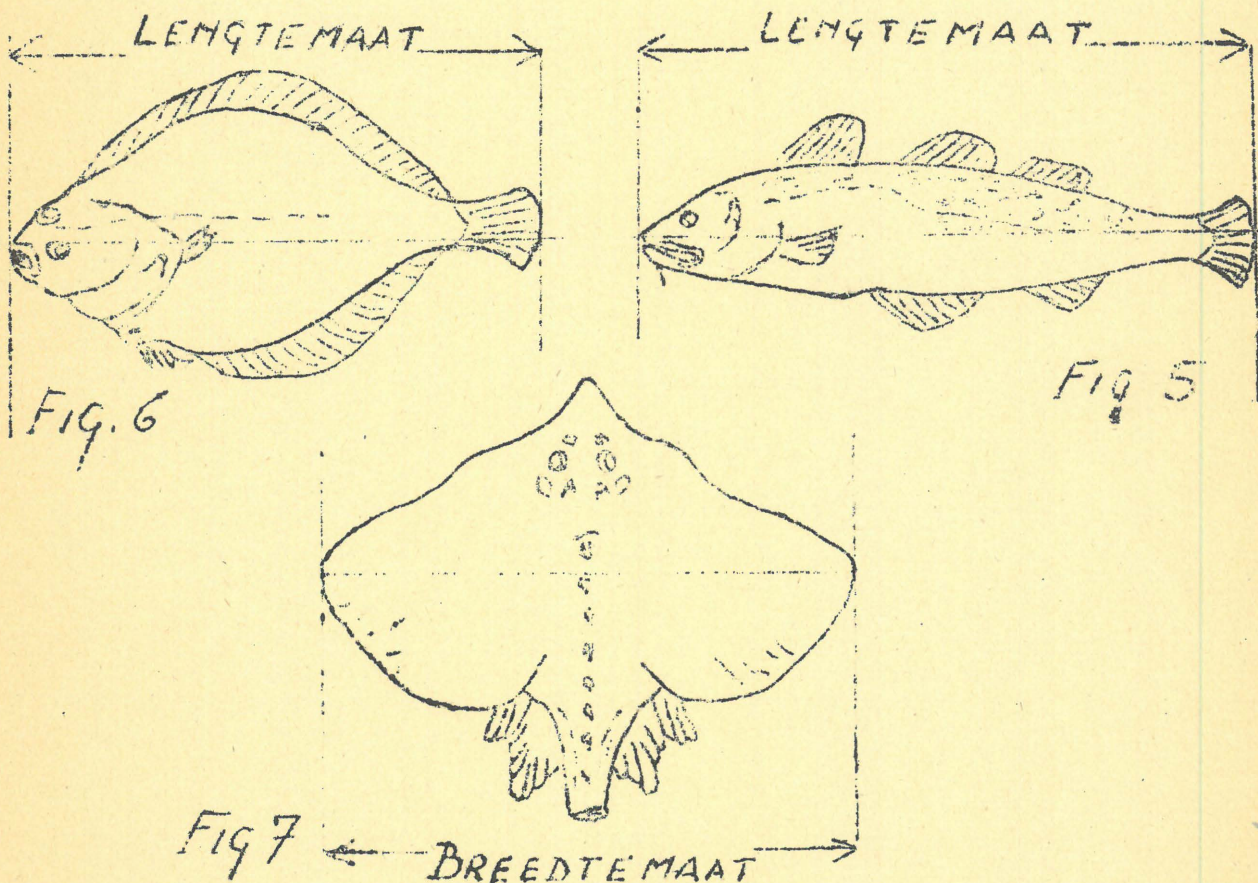
2. Het vaststellen van minimummaten onder dewelke de landing van de hieronder aangehaalde vischsoorten verboden is, te weten :

Vischsoorten		Minimum- lengte cm.
Nederlandsch	Fransch	
Kabeljauw	Cabillaud	24
Schelvisch	Eglefin	24
Mooie-Meid (Heek)	Merlu	30
Schol (Pladijs)	Plie	23
Hondstong	Plie cynoglosse	23
Tongschar	Sole Limande	23
Tong	Sole	21
Tarbot	Turbot	25
Griet	Barbue	25
Scharretong (schotsche schol)	Clardine	23

Buiten de hierbovenaangehaalde vischsoorten die door de overeenkomst van Londen beschermd zijn, wordt door de voorlopige Belgische nationale reglementeering ook de aanvoer van volgende soorten aan een minimumlengte onderworpen :

Rog	Raie	25
Wijting	Merlan	25
Koolvisch	Colin	30
Roodbaard	Rouget	20
Schar (schalle)	Limande	20
Bot	Fiet	23
Hailbot	Flétan	25

De minimummaat is gelijk aan de lengte van den geheelen visch, gemeten van den punt van den snuit tot aan het uiteinde van de startvin. Deze van den rog is gelijk aan de breedte van den geheelen visch, gemeten tusschen de uiterste einden van de borstvinnen (vleugels).

Indien bovenvermelds visschen een kleinere afmeting hebben dan de voorgeschrevene, moeten ze, wanneer ze gevangen zijn, onmiddellijk na de vangst in zee terug geworpen worden.

Bescherming der garnaalzone.-

Buiten de hierbovenaangehaalde maatregelen waarbij de bescherming van den jonger visch beoogd wordt, voorziet de Belgische nationale reglementeering ook deze van de garnaal, met binnen de territoriale wateren alle actieve vischtuigen, met uitzondering van de garnalkor te verbieden. Door actieve vischtuigen wordt

verstaan, alle netten die al visschende 't zij over den bodem of door het water getrokken worden. Door passieve vischtuigen, ankerkuilen (stroopnetten) waarin de nagejaagde vischsoort, met de strooming stroopt. De maaswijdte dezer netten is niet aan de voorgeschreven afmetingen onderworpen.

Het hoeft niet gezegd dat er niet kan aan gedacht worden ook de maaswijdte van de garnalkor, ofschoon ze ook tot de actieve vischmethodes behoort, te verhoogen, zulks zou de afschafing van deze speciale en allerbelangrijkste kustvischerij beteekenen. Bij deze vischerij kan slechts het tweede redmiddel, namelijk verbod ondermaatsche visch aan te voeren, van toepassing worden. Men zou nochtans bij den garnalkorder, de grootste verdelger van jongen visch, moeten aandringen opdat hij geen te lange "korringen" zou uitvoeren. Dit zou beletten dat de teerdere visschen, die tegelijk met de garnaal in het net terecht komen, te veel lijden gedurende den sleep. Hij zou er insgelijks zorg voor te dragen hebben, dat de visschen, alvorens ze terug over boord te gooien, niet te lang aan dek blijven liggen. Zoodoende zou de kans voor overleving merkkelijk verhoogd worden en de schadelijke uitwerking door de garnaalvischerij, op de hernieuwing der vischstapels, op een minimum gebracht.

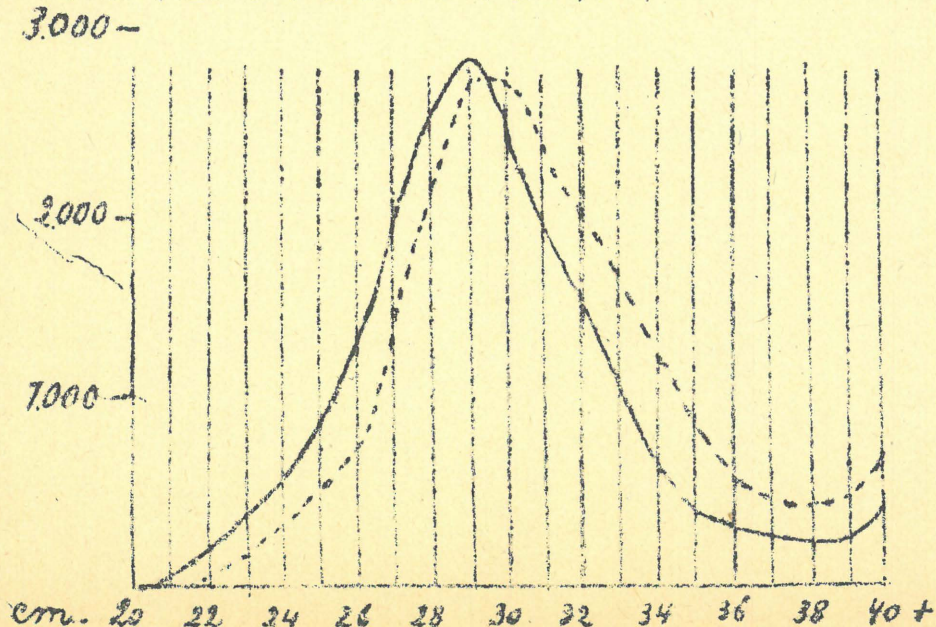
x

x x

III. WEERSLAG DER REDMIDDELEN op den financieelen uitslag der uitbating.

Wat het visschen met grootere mazen betreft, is het gebleken uit proefnemingen bij de vischerijen van ronde visch, nl. schelvisch, kabeljauw, enz. dat door een net met kleine mazen meer visschen worden buitgemaakt dan door een met grootere mazen. Echter, de visschen gevangen door dit laatste zijn grooter en het kleinere aantal visschen wordt dan ruimschoots vergoed door het gewicht en de kwaliteit der vangst. De verhooging der afmetingen der netmazen gaat dus verder gepaard met een verhooging van de handelswaarde der vangsten. De frekwentie der lengtematen wordt voor ieder soort net op figuur 4 graphisch aangetoond.

Fig. 4. Graphische voorstelling van de frekwentie der lengtematen eener schelvischvangst in 100 uur visschen door a. net met kleine mazen, buit : 21.539 individuen (zie doorloopende curve) en b. net met grootere mazen, buit : 19.654 individuen (zie onderbroken curve).

Den gang van beide curven volgende, stellen we vast dat de doorlopende, die de vangst van het net met kleine mazen aanduidt, tot de lengtemaat van 29 cm. steeds het hoogste peil bereikt, terwijl vanaf 30 en meer om. de onderbroken curve boven de andere komt te staan. Zulks beteekent dat de kleinste visschen talrijker voorkomen in een net met kleine mazen en de grootste in een net met wijdere mazen, en de vangst met grootere mazen van betere kwaliteit is.

Naar den financiële uitslag van experimenten gevoerd door zustertrawlers, van hetzelfde type en capaciteit was het immer de trawler die met de grootste mazen vischte, die de hoogste besomming boekte.

Waarbij het komt dat meer groote visschen gevangen worden door een net met groote mazen, ziet men nog niet duidelijk in. Waarschijnlijk is het te wijten aan het feit dat het water door dit net vrijer kan vloeien en het vaartuig dan wellicht vlugger kort, dan wanneer het een net met kleine mazen achter zich sleept, en de visch daardoor niet zoo gemakkelijk, tegen den stroom in, de opening van het net bereikt om terug te ontsnappen.

Het staat dus buiten kijf dat het vergrooten van de netmazen een afdoend middel is om den kleinvisch te beschermen en het bovendien geen nadeeligen invloed heeft op de rendabiliteit van de visscherij.

Wat de toepassing van de minimummaten betreft, die vooral naar weerslag op de kustvisscherij zou doen gelden, kunnen we verzekeren dat de financiële uitslag er weinig of niets zal onder te lijden hebben.

In 1943, bv. zou de toepassing van de minimummaten een afname van 17% van den aanvoer daargesteld hebben. Daar het echter gaat om een uitschakeling van de kleinste sorteering en bijgevolg van het goedkoopste aandeel der vangst, zou deze maatregel slechts een vermindering van 3% van de bruto-opbrengst beteekend hebben. Dit onbeduidend verlies zou nu ook kunnen vergoed worden door een verhooging van de kwaliteit der vangst, zooals hooger vastgesteld door het gebruik van netten met grootere mazen. Dientengevolge kan het verbod, ondermaatschen visch aan te voeren, geenszins den financiële kant van de uitbating der kustzones in gevaar brengen.

Het ontzeggen van de territoriale wateren aan de trawlers kan evenmin de opbrengst van de trawlvisscherij nadeelig beïnvloeden. Deze wateren zijn immers doorgaans arm aan bodemvisschen en dus niet geschikt om er een loonende trawlvisscherij in te bedrijven.

x

x x

IV. ENKELE OPMERKINGEN.-

Vele visschers zijn nog van oordeel dat het vergrooten van de netmazen geen voldoende middel is om den kleinvisch te beschermen. Ze steunen hunne zienswijze op het feit dat de mazen gedurende den "sloop" gerekt worden en de beenen ervan dan zoo dicht bij elkander komen te liggen, dat geen kleinvisch er nog levend kan door ontsnappen. Moest zulks waar zijn, dan zouden de visschers alleszins ongelijk hebben, zich tegen het vergrooten der netmazen te verzetten, want er dient niet aan getwijfeld dat men bij het vervaardigen van een net met groote mazen minder garen, minder tijd en dus ook minder geld zal besteden, dan bij een net met kleine mazen.

Nu, proefnemingen ondernomen met netten, waarvan de kuil door een fijnmazig hulsel werd omringd, hebben bewezen dat het grootste procent van den ondermaatschen visch ongedeerd door de mazen heen geraakte. We mogen dus aannemen dat de reglementeering der maaswijdte een doelmatig middel is om den kleinvisch te beschermen en daarenboven een vermindering der uitbatingskosten voor den visscher daarstelt.

Dat alle bestaande korren totaal dienen vervangen, houdt ook geen steek, want de mazen van het grootste gedeelte der trawlnetten hebben de vastgestelde wijdte, zoodat in de meeste gevallen slechts de kuil dient vernieuwd.

Door de "antiprotectionnisten" wordt ook beweerd dat de doode vischjes die terug in zee gegooid worden, dan toch totaal verloren zijn en men ze beter zou laten aanvoeren, om 't zij als menschenconsumptie, 't zij als grondstof voor de vischmeelfabrieken te dienen. Hierop wordt geantwoord dat deze toegevendheid onvermijdelijk aanleiding zou geven tot misbruiken, want ook de levende vischjes zouden aangevoerd worden. Trouwens zouden de doode diertjes nuttig het tekort aan voedsel in zee aanvullen en dus niet totaal verloren zijn, zooals zij het beweren.

V. GEVOLGTREKKINGEN.-

Ons steunende op de bevindingen die we komen op te doen, staat het buiten kijf dat deze nieuwe jarenlange onderbreking van alle visscherij, op afstand van de kust, een kolossale opeenhooping van visscherijproducten voor gevolg moet hebben, en in bevoegde visscherijmiddens vraagt men zich reeds af, hoe lang dezen verworven vischrijkdom zal meegaan.

Daarop dient geantwoord dat zulks zal afhangen van de middelen die zullen aangewend worden op het oogenblik dat de zee opnieuw voor den visscher wijd zal openkomen.

Herhaalt men nogmaals de fout van na den eersten Wereldoorlog, wanneer de hernieuwde vischvoorraden onvoorwaardelijk aan de wispelturigheid van den visscher werden overgelaten, dan wordt ermede kort spel gemaakt en de vischstapels nogmaals met uitputting bedreigd.

Reeders en visschers staan heden op den voeravond van een nieuwe periode in de zeevisscherijgeschiedenis, die bij de herneming van de diepzeevisscherij moet aanvangen.

Voor den oorlog waren de visschers de meest vrije menschen; ze wierpen om het even welke netten uit en, buiten de vreemde territoriale wateren, overal waar ze het begeerden.

De voorloopige rationale reglementeering, die we zooaven komen uit te leggen, is bekrachtigd geworden. De visschers zullen zich er aan te onderwerpen hebben. Leven de visschers deze met de gewenschte stiptheid na dan zal de visscherij ongetwijfeld een betere toekomst tegemoetgaan.

De opgelegde beperkingen zijn immers niet tegen den visscher gericht maar alleen tegen een onredelijke uitbating der vischstapels, waardoor den verworven vischrijkdom binnen afzienbaren tijd zou te niet gaan.

Het lijdt geen twijfel of het best geschikte oogenblik, om tot de regeling van het visscherijbedrijf over te gaan, doet zich thans voor. Doet men het nu niet of aarzelt men te lang, dan gaat de visscherij onvermijdelijk een nieuwe katastrofe tegemoet.

De overgangsperiode zal bijgevolg op een minimum dienen gebracht, want onder deze voorwaarden alleen kan dit zoo gewichtig vraagstuk doeltreffend worden opgelost en de uitbating van de schatten der zee een loonend bedrijf blijven uitmaken. Alsdan zou de bestendige welvaart, inzonderheid deze van den Noordzeevisscher, verzekerd zijn.